

GAZETKA PARAFIALNA

PARAFIA MATKI BOŻEJ KRÓLOWEJ POLSKI W LEŚNEJ POLANIE

Nr 33

Marzec 2024

Pismo bezpłatne

Umiłowani w Chrystusie Panu Bracia i Siostry!

W Środę Popielcową rozpoczęliśmy uroczyste Okres Przygotowania Paschalnego, czyli Wielki Post. Posypanie głów popiołem na znak nawrócenia i pokuty oraz żalu za grzechy przypomina nam skąd wyszliśmy i dokąd zdążamy. „Pamiętaj człowieku, że prochem jesteś i w proch się obrócisz”. „Nawracajcie się i wierźcie w Ewangelię” to słowa Pana Jezusa, które wypowiedział zaraz na początku swojej publicznej działalności do tych którzy Go słuchali nad Jordanem. W tym roku z racji Świętych Misji Parafialnych nie będzie rekolekcji wielkopostnych. Natomiast będzie przed Wielkim Tygodniem dzień skupienia i możliwość skorzystania z sakramentu pokuty i pojednania.

Życzę Wam owocnego przeżycia Wielkiego Postu i Świętego Triduum Paschalnego oraz Świąt Wielkanocnych.

Wasz Proboszcz – Ks. Artur Sobótka

1 marca 2024 r. - piątek Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”

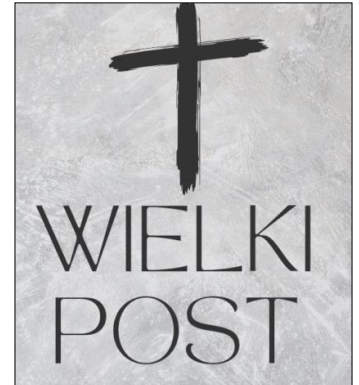
Żołnierze wyklęci, żołnierze niezłomni, polskie powojenne podziemie niepodległościowe i antykomunistyczne - antykomunistyczny, niepodległościowy ruch partyzancki, stawiający opór sowietyzacji Polski podporządkowaniu jej ZSRR toczący walkę ze służbami bezpieczeństwa ZSRR i podporządkowanymi im służbami w Polsce.

3 marca 2024 r. - III Niedziela Wielkiego Postu

Wj 20, 1-17; 1 Kor 1.22-25; J 2, 13-25

Biblijny Dekalog to ta najbardziej podstawowa warstwa fundamentu, na którym opiera się gmach ludzkiej moralności.

Jezus swoim życiem i przepowiadaniem zaświadczył o wiecznej ważności Dekalogu.

☞

10 marca 2024 r. - IV Niedziela Wielkiego Postu

2 Krn 36, 14-16. 19-23; Ef 2, 4-10; J 3, 14-21

Miłość Pana objawia się poprzez ciągłą troskę i staranie Stwórcy, który nie mogąc biernie patrzeć na niewierności Izraela wysyłał im nieprzerwanie swych posłańców. Upominał, bo kocha. Upomina dzisiaj i nas, bo kocha.

☞

17 marca 2024 r. - V Niedziela Wielkiego Postu

Jr 31, 31-34; Hbr 5, 7-9; J 12, 20-33

Całkowite zaufanie Ojcu, całkowite zdanie się na Boga i powierzenie mu swego życia, pozwoliło Jezusowi przewyciężyć wszelkie trudy, słabości i zagrożenia, a wśród nich także największego wroga - śmierć.

19 marca 2024 r. - wtorek UROCZYSTOŚĆ ŚWIĘTEGO JÓZEFA OBLUBIEŃCA NAJŚWIĘTSZEJ MARYI PANNY

BOŻE, TY W NIEWYSŁOWIONEJ OPATRZNOŚCI WYBRAŁEŚ ŚWIĘTEGO JÓZEFA NA OBLUBIEŃCA NAJŚWIĘTSZEJ RODZICIELKI TWOJEGO SYNA, SPRAW, ABYŚMY ODDAJĄC MU NA ZIEMI CZĘŚĆ JAKO OPIEKUNOWI, ZASŁUŻYLI NA JEGO ORĘDOWNICTWO W NIEBIE.

8 marca 2024 r. - Dzień Kobiet

„Dziękujemy ci, kobieto, za to, że jesteś kobietą! Zdolnością postrzegania cechującą twą kobiecość wzbogacasz właściwe zrozumienie świata i dajesz wkład w pełną prawdę o związkach między ludźmi.”

Św. Jan Paweł II z „Listu do kobiet” - ogłoszony 10 lipca 1995 roku

PEREGRYNACJA RELIKWI BŁOGOSŁAWIONEJ RODZINY ULMÓW W ARCHIDIECEZJI WARSZAWSKIEJ 04.05-11.05.2024 r.

W marcu 2024 r. przypada 80 rocznica zamordowania przez żandarmerię niemiecką rodziny Ulmów,

która ukrywała mieszkających w okolicy Żydów.

Rodzina Ulmów należy do liczego grona bohater-skich Polaków, którzy podczas II wojny światowej ratowali Żydów skazanych przez Niemców na zagładę.

NABOŻEŃSTWO DROGI KRZYŻOWEJ

Droga krzyżowa (łac. Via Crucis) – w Kościołach katolickich nabożeństwo wielkopostne o charakterze, adoracyjnym, którego celem jest wzbudzenie żalu i współodczuwanie ostatnich i najboleśniejszych cierpień Jezusa Chrystusa oraz duchowe towarzyszenie Mu w odtworzeniu drogi na śmierć i złożenia Go do grobu.

Nazwa ta używana jest też w kontekście samej Męki Chrystusa, nabożeństwa rozważania stacji drogi krzyżowej, przedstawienia pasyjnego oraz czwartej tajemnicy części bolesnej różańca.

Tradycja odprawiania drogi krzyżowej powstała w Jerozolimie (Via Dolorosa). Na jej powstanie niewątpliwie wpłynął fakt odnalezienia

Krzyża św., pielgrzymki wiernych do Jerozolimy jako miejsca związanego z życiem i śmiercią Chrystusa oraz pragnienie odtworzenia Męki Chrystusa dla tych, którzy nie mogli pielgrzymować do Jerozolimy. W średniowieczu rozpowszechnili ją franciszkanie, którzy oprowadzając pątników, zatrzymywali się przy stacjach przedstawiających historię śmierci Jezusa.

Jako pierwszy 14 stacji wprowadził w 1741 roku św. Leonard z Porto Maurizio, który też za zgodą papieża Benedykta XIV założył drogę krzyżową w rzymskim Koloseum. Papież ten w tym samym roku wydał specjalne Brewe, na mocy, którego stacje drogi krzyżowej zaczęto erygować w kościołach parafialnych (św. Leonard osobiście erygował 571 dróg krzyżowych w kościołach na terenie Italii). Nabożeństwo to szczególnie rozwinęło się w Holandii i Włoszech; praktykowało go wielu świętych. Św. Jan Paweł II odprawiał drogę krzyżową w każdy piątek przez cały rok i codziennie w Wielkim Poście. W kościołach katolickich Droga Krzyżowa oznaczona jest 14 krzyżami, rozmieszczonymi najczęściej na ścianach bocznych świątyni; dodatkowo może być przedstawiona w obrazach lub rzeźbach. Stacje Drogi Krzyżowej to nie tylko odtworzenie wydarzeń z ostatnich dni Chrystusa. Mają one swą bogatą symbolikę. Dla katolików są również podstawą rozważań medytacyjnych.

Stacje Drogi Krzyżowej umieszczane są także na plenerowych kalwariach, na które składają się zespoły kościołów lub kaplic, symbolizujących stacje Męki Pańskiej (często jest ich więcej, niż 14). Zakładane są zazwyczaj na wzgórzach, tak by przypominały swym położeniem Jerozolimę. Najsłynniejsze to: Kalwaria Żebrzydowska, Kalwaria Paclawska i Kalwaria Wejherowska.

Nową formą odprawiania drogi krzyżowej w Polsce, powstała w XXI w., jest ekstremalna droga krzyżowa, zainicjowana w 2009 r. w Krakowie przez ks. Jacka Stryczka. Do 2017 roku odbyło się 9 edycji tego wydarzenia, które corocznie organizowane jest w okresie Wielkiego Postu w ponad 100 miastach Polski. EDK polega na przejściu, co najmniej 40 km trasy, na której rozmieszczonych jest 14 stacji drogi krzyżowej. Uczestnicy przechodzą nocą w milczeniu trasę, rozważając stacje Drogi Krzyżowej według przygotowywanych corocznie przez organizatorów materiałów. Nowa forma Drogi Krzyżowej zdobywa z roku na rok coraz większą popularność. W 2015 r. na EDK wyruszyło 11 tys. osób, rok później w 8 edycji udział wzięło ok. 26 tys. osób. W roku 2017 według organizatorów ekstremalną Drogę Krzyżową przeszło

ok. 52 tys. uczestników na 457 różnych trasach w 252 miastach Europy.

Wielki Tydzień wykształcał się w liturgii powoli. Kiedy wprowadzono czterdziestodniowy okres przygotowania do świąt wielkanocnych, wyróżniono w nim Wielki Tydzień jako czas bezpośredniego przygotowania do przeżywania największych wydarzeń w historii zbawienia.

W Wielkim Tygodniu przeżywamy triumfalny wjazd Pana Jezusa do Jerozolimy w Niedzielę Palmową oraz wydarzenia z ostatnich dni ziemskiego życia Chrystusa: Ostatnią Wieczerzę, pojmanie i proces Chrystusa przed Sanhedrynem, Mękę i Śmierć na krzyżu. Liturgia tych najważniejszych dni w roku liturgicznym ułatwia duchowe uczestnictwo w życiu Jezusa Chrystusa, pobudza do refleksji, pomaga nam uświadomić sobie wielką miłość Boga do ludzi.

Wielki Tydzień to wyjątkowy czas w liturgii. Przypadające w tych dniach uroczystości przekłada się na czas po świątach wielkanocnych i ich oktawie. W ciągu wieków w celebracji Wielkiego Tygodnia wytworzyły się jakby dwa cykle przeżywania zbawczych misterii o różnym podłożu: pierwszy o charakterze liturgicznym i drugi polegający na sprawowaniu szczególnych nabożeństw kościelnych powstałych w ciągu wielowiekowej tradycji pobożności ludowej. Powinny one jednak zostać harmonijnie połączone, tak aby celebracje liturgiczne i znane od wieków nabożeństwa prowadziły wiernych do właściwego przeżywania zbawczych misterii.

NIEDZIELA PALMOWA, CZYLI MĘKA PAŃSKIEJ

Niedziela Palmowa otwiera Wielki Tydzień. W Niedzielę Palmową wspominamy uroczysty wjazd Jezusa Chrystusa do Jerozolimy. Jej nazwa pochodzi od zwyczaju święcenia palm w tym dniu, który został wprowadzony w XI wieku. Ewangelia mówi o tłumach, które rzuciły na drogę gałązki,

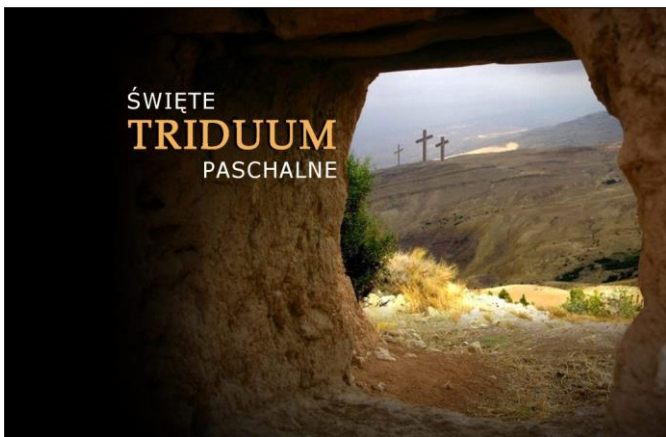
z entuzjazmem witając Jezusa. Charakter liturgii Niedzieli Palmowej jest dwojaki. Radosna procesja z palmami ma triumfalny charakter. Chrystus przybywa do Jerozolimy, aby jako Król, Mesjasz, Syn Boży odebrać hold od mieszkańców Jerozolimy. Chrystus przybywa, aby odebrać nasz hold. Tego radosnego charakteru i godności królewskiej Chrystusa nie umniejsza w żaden sposób czytanie w tym dniu Męki Pańskiej według Św. Mateusza, Marka lub Łukasza. W ten sposób liturgia Kościoła mówi o tym, że triumf Chrystusa, Jego Męka i Śmierć są ze sobą nierozdzielnie związane. Palmy, które tego dnia niesiemy w procesji, są bardzo różne. Mogą to być rzeczywiście liście palm, często są to gałązki wierzbowe z baziarnymi, gałązki z różnych drzew lub ozdobne dekoracje, które przybierają różne wielkości i formy, np. palmy kurpiowskie mogą mieć 2-3 metry, na Podkarpaciu osiągają wysokość kilkunastu metrów. Po poświęceniu palmy zatyka się za krzyże i obrazy, by strzegły domu od nieszczęść i zapewniały błogosławieństwo Boże, jako znak wiary w zwycięstwo Chrystusa i jego panowanie nad światem. Znany był także zwyczaj wtykania palm na polach, aby Pan Bóg strzegł zasiewów i plonów przed gradem, suszą i nadmiernym deszczem.

WIELKI PONIEDZIAŁEK, WTOREK, ŚRODA

Pierwsze dni Wielkiego Tygodnia przypominają o pobycie Jezusa w Jerozolimie. Ewangelie opisują dyskusje Chrystusa z uczonymi w piśmie, które prowadził K świątyni jerozolimskiej, a także wyrzucenie przez Jezusa kupców z placu świątyni Chrystus w ciągu dnia przebywał w Jerozolimie, nauczając lud, a na noc wracał do Betanii. Fragmenty Ewangelii św. Jana i św. Mateusza, które czytamy w tych dniach, przypominają o namaszczeniu nóg Jezusa cennymi olejkami w czasie uczyty w Betanii i Jego słowach, że nie zawsze będzie obecny wśród swoich uczniów. To dni, które coraz bardziej przybliżają Mękę i Śmierć Syna Bożego na krzyżu. Pan Jezus, świadomy przebiegu kolejnych dni, zapowiada zdradę Judasza i zaparcie się Piotra.

WPROWADZENIE DO ŚWIĘTEGO TRIDUUM PASCHALNEGO

Ponieważ Chrystus dokonał dzieła odkupienia ludzi i doskonałego uwielbienia Boga głównie przez swoje paschalne misterium, gdy umierając zniweczył naszą śmierć, a zmartwychwstając przywrócił nam życie, dlatego Triduum Paschalne Męki i Zmartwychwstania Pana jaśnieje jako szczytowy punkt całego roku liturgicznego. I jak niedziela zajmuje główne miejsce w tygodniu, tak uroczystość Paschy stanowi punkt główny w roku liturgicznym.

Triduum Paschalne Męki i Zmartwychwstania Pana rozpoczyna się Mszą wieczorną Wieczery Pańskiej w Wielki Czwartek, a kończy Nieszporami Niedzieli Zmartwychwstania, jego zaś ośrodek stanowi Wigilia Paschalna (Wielkanocna).

W Wielki Piątek Męki Pańskiej i jeśli to możliwe, także w Wielką Sobotę aż do Wigilii Paschalnej, wszędzie obchodzi się święty post paschalny. W Wielki Piątek po południu celebruje się Mękę Pańską.

Wigilię Wielkanocną, odprawioną w noc zmartwychwstania Pana, uważa się za „matkę wszystkich świętych wigilii” (św. Augustyn). W tę Wielką Noc Kościół czuwając oczekuje zmartwychwstania Chrystusa i obchodzi je liturgicznie w sakramentach. Dlatego też wszystkie obrzędy Wigilii mają być odprawiane w nocy tak, aby rozpoczynały się dopiero gdy noc zapadnie, a skończyły przed świtem niedzieli”.

Normy Ogólne Kalendarza Rzymskiego, s.18 – 21.

WIELKI CZWARTEK - MSZA KRZYŻMA ŚWIĘTEGO

W Wielki Czwartek Mszą Wieczery Pańskiej celebrowaną wieczorem kończy się okres Wielkiego Postu. Msza Wieczery Pańskiej to początek Triduum Paschalnego, które jest szczytem liturgii Kościoła. W godzinach przedpołudniowych w kościołach katedralnych sprawowana jest tzw. Msza Krzyżma Świętego, zwana także czasem Mszą Olejów. Mszę tę koncelebruje biskup wraz z kapłanami całej diecezji. W czasie jej sprawowania ma miejsce obrzęd odnowienia przyrzeczeń kapłańskich oraz poświęcenie krzyżma, czyli oliwy zmieszanej z balsamem, która jest używana podczas sakramentu chrztu sakramentu kapłaństwa, konsekracji biskupów, konsekracji kościołów, a także oleju chorych używanego podczas sakramentu namaszczenia chorych.

ŚWIĘTE TRIDUUM PASCHALNE - SZCZYT ROKU LITURGICZNEGO

Szczyt roku liturgicznego, podczas którego przeżywamy Mękę, Śmierć i Zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, to Święte Triduum Paschalne. Obejmuje ono wieczorną Mszę Wieczery Pańskiej sprawowaną w Wielki Czwartek, liturgię Męki Pańskiej w Wielki Piątek oraz najważniejszą, najbardziej uroczystą liturgię Kościoła, czyli Wigilię Paschalną, będącą centrum Triduum Paschalnego, którą sprawuje się po zapadnięciu zmroku w Wielką Sobotę, a właściwie w Wielką Noc. Triduum kończy się wieczornymi nieszporami w Niedzielę Zmartwychwstania Pańskiego.

Znamiennym jest, że liturgia Kościoła sprawowana podczas Triduum Paschalnego stanowi trzy nierozłącznie ze sobą związane etapy wydarzenia zbawczego - Paschy Chrystusa. Liturgia nigdy nie oddziela Krzyża Chrystusa od Zmartwychwstania. W drzewie krzyża dostrzegamy doskonale „wypełnienie i pełne objawienie całej Ewangelii życia” (EV 50).

Pascha Chrystusa, czyli przejście Chrystusa przez mękę i śmierć do życia, nawiązuje do święta Paschy obchodzonego przez Izraelitów na pamiątkę nocy opisanej w Księdze Wyjścia Starego Testamentu, kiedy to Pan Bóg wyprowadził naród wybrany z niewoli egipskiej.

W pierwszych wiekach misterium paschalne obchodzono w każdą niedzielę, wspominając wielkie dzieła zbawcze podczas niedzielnej Eucharystii. Później nastąpiło coroczne

obchodzenie Paschy, dokonujące się podczas liturgii paschalnej.

W IV wieku Św. Augustyn pisał o trzech dniach: o dniu śmierci Pana (Wielki Piątek), jego odpoczynku w grobie (Wielka Sobota) i Jego Zmartwychwstaniu (Noc i Dzień Niedzieli Paschy) nazywając te dni Świętym Triduum. W wieku IX przyjęła się praktyka rozpoczynania Triduum Paschalnego od Wielkiego Czwartku. Od tego czasu utwierdziło się przekonanie, że Triduum Sacrum to Wielki Czwartek, Piątek i Sobota, które są czasem przygotowania do Świąt Wielkanocnych. Dopiero reforma posoborowa przywróciła szczytowe miejsce Wigilii i Nocy Paschalnej.

Jak widać, w ciągu wieków obliczanie czasu trwania Triduum Paschalnego i rozumienie jego sensu zmieniało się. Pamiętajmy zatem, że powinniśmy przeżywać Triduum jako całość obchodów Paschy Chrystusa.

WIELKI CZWARTEK - ZGROMADZENIE W WIECZERNIKU

Wieczorem w Wielki Czwartek rozpoczynamy Triduum Paschalne. W kościołach parafialnych celebrowana jest jedyna w tym dniu Msza św. nazywana Mszą Wieczery Pańskiej. W czasie tej liturgii wspominamy Ostatnią Wieczerzę, którą spożył Jezus Chrystus ze swoimi uczniami w Wieczerniku. W Wieczerniku Chrystus ustanowił sakrament Eucharystii i sakrament kapłaństwa.

Ostatnia Wieczerza odbyła się w pierwszym dniu Przaśników, kiedy Izraelici rozpoczynali obchody święta Paschy na pamiątkę pośpiesznego wyjścia z Egiptu. Przez wszystkie pokolenia Żydzi przygotowywali ucztę paschalną, podczas której spożywali paschalnego baranka. Podczas Ostatniej Wieczery Chrystus całkowicie zmienił sens uczytu paschalnej. On, Syn Boży, stał się Barankiem Paschalnym. Stał się ofiarą, by wszystkich ludzi uchronić od śmierci wiecznej.

Chrystus podczas Ostatniej Wieczery po raz pierwszy przemienił chleb i wino w swoje Ciało i Krew. Zgodnie z poleceniem Zbawiciela: „To czyńcie na moją pamiątkę” Kościół sprawuje Eucharystię, w czasie której następuje przemiana chleba i wina w Ciało i Krew Pańską.

Sakrament Eucharystii jest związany z sakramentem kapłaństwa. Kapłani, powołani w szczególny sposób przez Chrystusa, są pomostem łączącym wiernych z Bogiem poprzez sprawowanie sakramentów i pracę duszpasterską.

MSZA WIECZERZY PAŃSKIEJ

W czasie Mszy Wieczery Pańskiej kapłan, na pamiątkę wydarzenia opisanego w Ewangelii św. Jana, umywa nogi wybranym parafianom, tak jak Chrystus umywał nogi Apostołom. W ten sposób Chrystus - Nauczyciel, Pan, Król – pokazał, że powołani przez niego mają służyć bliźnim.

W czasie śpiewu „Chwała na wysokości Bogu” biją wszystkie dzwony kościelne. Podczas dalszej części liturgii, a także w Wielki Piątek dzwony milczą. Zastępują je charakterystyczne dźwięki drewnianych kołatek.

Na zakończenie liturgii wielkoczwartkowej Najświętszy Sakrament w uroczystej procesji zostaje przeniesiony do specjalnie przygotowanej kaplicy, którą nazywamy ciemnicą. Może to być oddzielna kaplica w dużych kościołach lub specjalnie ustawiony boczny ołtarz w małych świątyniach. Wystrój ciemnicy nie powinien przypominać grobu.

Ten uroczysty obrzęd ma na celu przechowanie Chleba eucharystycznego, aby udzielić go wiernym w czasie liturgii Wielkiego Piątku oraz jako Wiatyku dla chorych.

Wnętrze kościoła wygląda teraz w sposób szczególny. Tabernakulum puste, a jego drzwi otwarte. Wieczna lampka, która zawsze pali się w kościele, teraz nie płonie, a ołtarz jest pusty i obnażony.

Następuje adoracja Najświętszego Sakramentu, która trwa do późnych godzin. W niektórych kościołach może trwać też całą noc. W niektórych kościołach w tym czasie odprawiane są nabożeństwa pasyjne, np. Gorzkie Żale.

WIELKI CZWARTEK W TRADYCJI LUDOWEJ

Triduum Paschalne było w Polsce od wieków przeżywane w atmosferze powagi i skupienia. Z tymi dniami było związanych wiele zwyczajów ludowych, z których wszystkie już znikły.

Zachowywany obecnie w Małopolsce i na Podkarpaciu, a szczególnie w Pruchniku zwyczaj palenia i topienia Judasza, dawniej był znany prawie w całej Polsce. W Wielki Czwartek niszczone kukłę symbolizującą Judasza: przywiązywano do niej mieszek z symbolizującymi trzydzieści srebrników kawałkami szkła, zrzucano kukłę wieży, okładano ją kijami, by na koniec podpalić i wrzucić do rzeki jak pogańską Marzannę.

Przed wiekami zwyczaj umywania nóg w Wielki Czwartek miał miejsce nie tylko podczas liturgii. Zwyczaj ten naśladowali także królowie, magnaci, szlachta.

Pozostałością po pogańskich zwyczajach było przekonanie, że właśnie Wielki Czwartek jest dniem odwiedzin dusz zmarłych. Tego dnia w Małopolsce gospodynie odwiedzały groby swoich zmarłych z garnkiem wody i specjalnym ciastem, babami (perepiczkami). W Wielki Czwartek gospodynie nie piekły chleba, a nawet nie paliły w piecu. W piecach miały przebywać „ubożęta”, czyli dobre duchy opiekujące się gospodarstwem przez cały rok. Jeżeli ktoś złamał ten zakaz, musiał zamówić Mszę św. za zmarłych.

Na rozstajach dróg, przy kapliczkach i pod przydrożnymi krzyżami rozpalano ogniska, gdyż tam także miały gromadzić się duchy zmarłych.

Wieczorem w Wielki Czwartek wszyscy domownicy zbierali się na wieczerzy, zwanej „ostatnią” lub „bogata”. Była ona podobna do wieczerzy wigilijnej, ale znacznie skromniejsza, z uwagi na trwający Wielki Post. Po tej wieczerzy następowało już przeżywanie Wielkiego Piątku, z którym związany jest do dzisiaj post ścisły. Warto zachować tradycję spotkania w wieczór wielkoczwartkowy, by w rodzinnym gronie przygotować się na dalsze przeżywanie Triduum Paschalnego.

KWESTA WIELKOCZWARTEKOWA

Piękną i godną naśladowania ideą jest kwesta wielkoczwartkowa, którą możemy urządzać tego dnia w naszym domu. Każdy z domowników może złożyć dobrowolną ofiarę. Jest ona wyrazem

wolności od przywiązania do dóbr materialnych. Za zgromadzone w ten sposób pieniądze możemy kupić drobny upominek, którym w czasie świąt obdarowujemy osobę potrzebującą, starszą, chorą czy samotną. W ten sposób okazujemy naszą miłość do bliźnich, w których przecież przychodzi do nas sam Chrystus Pan.

Po zakończeniu kwesty możemy zgromadzić się wokół stołu przy płonącej świecy i wysłuchać tekstu modlitwy arcykapłańskiej Chrystusa. Można ją odczytać w całości (J 17, 1-28) lub fragmentami (J 17,1-6. 9. 11b.; 20-21.26).

WIELKI PIĄTEK - MĘKA I ŚMIERĆ JEZUSA CHRYSZTUSA

Wielki Piątek to dzień, w którym Kościół wspomina wydarzenia zbawcze związane z Męką i Śmiercią Jezusa Chrystusa. Wspomina uwięzienie Chrystusa, Jego proces przed Sanhedrynem, wyrok Poncjusza Piłata, okrutną drogę na Golgotę, śmierć Boga - Człowieka na krzyżu i złożenie Jezusa w grobie.

Mimo tego, że Wielki Piątek uobecnia najbardziej dramatyczne wydarzenia historii zbawienia, nie ma charakteru żałobnego. Przeżywając Mękę i Śmierć Jezusa Chrystusa na krzyżu, Kościół wskazuje przede wszystkim na zbawczy charakter tego wydarzenia, na wypełnienie zapowiedzi, na to, że dobrowolna ofiara, którą złożył Syn Boży, jest drogą naszego zbawienia.

W Wielki Piątek w wielu miejscowościach odbywają się uroczyste nabożeństwa drogi krzyżowej, np. ulicami miast. W rzymskim Koloseum, miejscu śmierci wielu chrześcijan, odbywa się w tym dniu wieczorem droga krzyżowa z udziałem Ojca Świętego.

W niektórych miejscowościach, szczególnie w sanktuariach, organizowane są misteria wielkopostne. Są to przedstawienia Męki Pańskiej, na wzór średniowiecznych dramatów liturgicznych, które gromadzą rzesze uczestników. Jedne z najbardziej znanych misteriów są przygotowywane

w Kalwarii Zebrzydowskiej. Misterium wielkopostne mogą też przygotować różne grupy działające przy kościołach parafialnych, ubogacając w ten sposób przeżywanie Wielkiego Postu.

Wielki Piątek to dzień powagi i skupienia. W tym dniu obowiązuje post ścisły. Wiele osób podejmuje dodatkowe umartwienia. W wielu domach nie słucha się muzyki rozrywkowej, nie ogląda się też programów telewizyjnych.

Wszystkie nabożeństwa pasyjne odprawiane w Wielki Piątek, nawet w najbardziej rozbudowany i uroczysty sposób, nie mogą być rozumiane jako centrum celebracji tego dnia. Najważniejsza bowiem jest jedyna w swoim rodzaju liturgia wielkopiątkowa.

LITURGIA WIELKIEGO PIĄTKU

W Wielki Piątek w Kościele katolickim nie sprawuje się Mszy św. Po południu (najlepiej około godziny 15.00, gdyż według ustaleń badaczy Jezus zmarł mniej więcej o tej porze) odbywa się liturgia Wielkiego Piątku.

Liturgia rozpoczyna się procesyjnym wejściem kapłana, który na początku celebracji leży krzyżem przed obnażonym ołtarzem. Następnie ma miejsce liturgia słowa, której punktem kulminacyjnym jest opis Męki Pańskiej według Św. Jana. Kolejnym punktem jest uroczysta modlitwa powszechna obejmująca wszystkie stany Kościoła i cały świat.

Następną częścią liturgii jest adoracja krzyża. Podczas trzykrotnego śpiewu antyfony „Oto drzewo krzyża, na którym zawisło Zbawienie świata” kapłan zdejmuje tkaninę zasłaniającą krzyż. Następnie wszyscy wierni podchodzą i oddają hold, składając symboliczny pocałunek. Po udzieleniu wiernym Komunii Św., Najświętszy Sakrament jest przenoszony w procesji z ciemnicy do tzw. Grobu Pańskiego. To przeniesienie symbolizuje zdjęcie

z krzyża i pogrzeb Chrystusa. Grób Chrystusa nie jest jednak końcem Jego życia i naszej nadziei, na co wskazują słowa modlitwy przy grobie: „Chryste, nasze Zmartwychwstanie i Życie, podźwignij nas z grobu grzechów”.

Po zakończeniu liturgii wielkopiątkowej może być adoracja, która trwa aż do Mszy rezurekcyjnej.

BOŻY GRÓB

Zwyczaj urządzania Bożego Grobu powstał w Europie Zachodniej w związku z rozwojem udratyzowanych obrzędów liturgicznych Triduum Paschalnego. Pierwsze wzmianki o tzw. pogrzebie Chrystusa pochodzą z II połowy X w. z żywotu Ulryka, bp. Augsburga, który w Wielki Piątek po rozdaniu Komunii Św. chował Najświętszy Sakrament w specjalnej skrytce i zakrywał ją kamieniem. W Anglii za czasów św. Dunstana (zm. 988) znany był zwyczaj symbolicznego odtwarzania Bożego Grobu na jednej stronie ołtarza. Przy śpiewie odpowiednich responsoriów składano krzyż i do poranka wielkanocnego czczono Chrystusa w grobie, odmawiając psalmy.

Od XI w. przekazy dotyczące Bożego Grobu są coraz liczniejsze i dotyczą krajów Europy Zachodniej, a także Włoch, Austrii, Czech, Węgier i Polski. Od końca XVI w. m.in. w Polsce powszechnym zwyczajem było wykonywanie grobu jako ołtarza wystawienia Najświętszego Sakramentu. Ustawiano wiele świec, kwiatów i ozdób. Do Bożego Grobu przenoszono krzyż. Figurę umęczonego Chrystusa (czasem o ruchomych ramionach lub z otworem w piersiach na hostię) albo samą hostię w korporale, kielichu, puszcze lub monstrancji, bądź też krzyż i hostię razem.

W Polsce początkowo zanoszono do Bożego Grobu krzyż, a na początku XVI w. pojawił się zwyczaj składania do grobu krzyża

i Najświętszego Sakramentu. Po modlitwach i okryciu Najświętszego Sakramentu welonem odchodzono od grobu. Rozpoczęło się wtedy modlitewne czuwanie, w którym brały udział schole śpiewacze, duchowni, przedstawiciele różnych stanów, cechów i bractw kościelnych. Przy Bożym Grobie palily się obficie światła, które symbolizowały straże grobowe.

Niektórzy znawcy polskich zwyczajów liturgicznych upowszechnienie Bożego Grobu w Polsce przypisują bożogrobcom (np. S. Jamiołkowski, W. Muratowicz). Bożogrobcy to wspólnota kanoników regularnych powstała w 1114 r. w Jerozolimie. W ich duchowości oraz działalności duszpasterskiej przeważał kult Męki Pańskiej i grobu Chrystusa.

W 1577 r. w Bawarii jezuita zapoczątkowali zwyczaj urządzania Bożego grobu w formie ołtarza wystawienia Najświętszego Sakramentu. Od XVII w. ten zwyczaj stał się powszechny.

W okresie baroku nastąpił rozkwit nabożeństwa odwiedzania grobu Chrystusa w ostatnie dni Wielkiego Tygodnia.

O nawiedzaniu grobów Pańskich pięknie pisze siedemnastowieczny kronikarz ks. Jędrzej Kitowicz: „Obchodzenie ich zaczynało się od godziny pierwszej po południu i trwało do północy, a to tylko po wielkich miastach, gdzie się znajduje wielość kościołów i ludu. Za dnia obchodzili groby panowie i panie, w nocy służebna czeladź... Groby robione były w formę rozmaitych, stosowaną do jakiej historii z Pisma Świętego Starego lub Nowego Testamentu wyjętej”.

W XVIII w. był zwyczaj składania datków na Grób Chrystusa w Jerozolimie, a przy bramie kościoła zbierano ofiary na cele dobroczynne. Zajmowały się tym bractwa charytatywne.

Za czasów króla Augusta III starano się bogato, wręcz z przepychem, ozdobić grób Boży. Wszędzie było dużo kwiatów i innych ozdób, wokół stały ogrody z drzewami pomarańczowymi i cytrynowymi, a skały rozpadały się z hukiem.

W skromnych wiejskich kościołach było mniej przepychu, za to więcej modlitwy. Tak jak dawniej, tak i dziś przy Bożym grobie czuwa wojsko, straż, harcerze, przedstawiciele różnych organizacji. W czasie tego nocnego czuwania trwa adoracja Chrystusa obecnego w Najświętszym

Sakramencie, śpiewa się psalmy i pieśni ludowe, z ludzkich serc płyną modlitwy.

Kultywujemy zwyczaj nawiedzania grobów Pańskich w swoich kościołach parafialnych w mniejszych miejscowościach, czy tak jak to jest przyjęte w większych miastach, odwiedzajmy Boży grób w wielu kościołach.

WIELKA SOBOTA - DZIEŃ SPOCZYNKU JEZUSA W GROBIE

Jest to jedyny „szabat w Kościele”. W Wielką Sobotę od samego rana wierni gromadzą się przy Grobie Pańskim, rozważając Mękę i Śmierć Chrystusa oraz Jego zstąpienie do otchłani. Wierni modlą się i w miarę możliwości zachowują post paschalny w oczekiwaniu na Zmartwychwstanie Pana.

Jest to dzień ciszy spoczywającego w grobie Chrystusa, dzień milczenia Kościoła. Tego dnia, podobnie jak w Wielki Piątek, zgodnie ze starożytną tradycją Kościoła, nie sprawuje się Eucharystii. Inaczej niż poprzedniego dnia Triduum, nie udziela się nawet Komunii Św., z wyjątkiem Wiatyku. W Wielką Sobotę nie odprawia się żadnych nabożeństw. Można celebrować razem modlitwę brewiarzową – tzw. „ciemną jutrznię”.

Przez cały dzień wierni mogą adorować Najświętszy Sakrament w Grobie Pańskim.

ZWYCZAJE I OBRZĘDY WIELKIEJ SOBOTY

Z Wielką Sobotą tradycja wiąże kilka zwyczajów, które są popularne i zachowywane do dziś. Nikt z nas nie wyobraża sobie tego dnia bez odwiedzenia choćby jednego kościoła, w którym najważniejszą dekoracją jest grób Pański czy pójścia do kościoła z tzw. święconką, w której obowiązkowym elementem są kolorowe pisanki.

PAPIESKIE INTENCJE MISYJNE Marzec 2024 roku

Módlmy się za tych, którzy w różnych częściach świata narażają swoje życie z powodu Ewangelii, aby rozpalali Kościół swoją odwagą i misyjnym entuzjazmem.

Wszystkie artykuły cytuję z „Rytuału Domowego” Rok Rodziny Katolickiej, Wydawnictwo Duszpasterstwa Rolników, Włocławek 2010.